

Valtiovarainministeriö ja ympäristöministeriö tiedottavat: Metropolialueen esiselvityksen ehdotukset kuntakäsittelyyn valmistuivat

Metropolialueen esiselvityksen alustavat ehdotukset ovat valmistuneet. Selvityshenkilöt ehdottavat väliraportissaan alueen hallinnon rakenteiden kehittämiseksi alustavasti kolmea vaihtoehtoista mallia:

- * vähäisten kuntarakennemuutosten ja vahvan metropolihallinnon malli,
- * merkittävien kuntarakennemuutosten ja metropolikuntayhtymän malli, sekä
- * suurten kuntarakennemuutosten malli, jossa seudun yhteistyö perustuisi kuntien välisiin sopimuksiin.

Väliraportissa tarkastellaan metropolialueen keskeisiä muospaineita, jotka selvityshenkilöiden esitysten mukaan edellyttävät hallintorakenteiden merkittävää uudistamista. Ehdotukset kehittämissvaihtoehtoiksi pohjautuvat niin kutsuttuihin metropolikriteereihin eli alueen tulevan kehityksen kannalta oleellisiin tekijöihin sekä sen erityispiirteisiin. Niitä ovat kansainvälinen kilpailukyky, maankäyttö ja kaavoitus sekä työssäkäynti, asiointi ja liikkuminen sekä asuminen ja asuntomarkkinat ja lisäksi muuttoliike sekä sosiaalinen eheys ja segregaatoin ehkäisy.

- Metropolialueella tarvitaan sekä kuntaliitoksia että uusia yhteistyörakenteita. Selvittäjien alustavat ehdotukset antavat erinomaisen pohjan jatkotyölle ja -keskusteluille kuntien kanssa. Metropolialueella seuraavina vuosina tehtävät ratkaisut ovat sekä Suomen kansantalouden että kuntatalouden kannalta keskeisessä roolissa, hallinto- ja kuntaministeri Henna Virkkunen sanoi 11.tammikuuta järjestetyssä infotilaisuudessa.

Esiselvitystä tekevät kuusi elokuussa 2012 nimettyä selvityshenkilöä: Jarmo Asikainen, Rolf Paqvalin, Kirsi Mononen, Aija Tuimala, Juhani Turunen sekä Pekka Myllyniemi. Nyt julkistetut ehdotukset ovat alustavia vaihtoehtoja, joista selvityshenkilöt keskustelevat tammi-helmikuun aikana kuntien kanssa. Lopulliset ehdotukset valmistuvat 28.2.2013 mennessä.

Vähäiset kuntarakennemuutokset ja vahva metropolihallinto

Ensimmäisessä vaihtoehdossa kuntajakoselvitysalueita muodostaisivat metropolialueen 14 kunnasta alle 20 000 asukkaan kunnat. Sipoo ja Helsinki selvittäisivät yhdistymistä samoin Kauniainen ja Espoo sekä Pornainen ja Mäntsälä. Muiden kuntien osalta kuntajakoselvityksiä ei tehtäisi. Osaliitokset olisivat kuitenkin tarpeellisia. Kuntarakenteen muutokset olisivat mallissa vähäiset ja seudun haasteiden ratkaisemiseksi tarvittaisiin siten vahvaa metropolihallintoa.

Metropolihallinto olisi seudun voimavarojen kokoaja, suuntaaja ja päätöksentekijä. Malli edellyttäisi metropolilakia sekä muutoksia muuhun lainsäädäntöön. Kaavajärjestelmää muutettaisiin siten, että nykyiset maakuntakaava ja yleiskaava yhdistetään metropolikaavaksi ja sen toimeenpano-osaksi tulisivat nykyiset maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) aiesopimukset.

Metropolihallinnon ylin päättävä elin olisi suorilla vaaleilla valittava metropolivaltuusto. Näin toteutuisi demokraattinen päätöksenteko ja poliittinen vastuu seudun kilpailukyyn kannalta keskeisissä tehtävissä. Ehdotuksessa nykyiset kuntayhtymät ja vapaaehtoisen yhteistyön organisaatiot liitetään metropolihallintoon ja perustetaan liikelaitos, joka vastaa seudun sosiaalisesta asuntotuotannosta.

Metropolihallinnon ydintehtävät liittyisivät alueen kilpailukykyyn, maankäyttöön, asumiseen ja liikenteeseen, segregaatioon, työvoimaan ja maahanmuuttoon. Metropolihallinto laatisi ja hyväksyisi metropolikaavan sekä toteuttaisi ja rahoittaisi seudulliset väylä- ja vesihuoltoinvestoinnit.

Merkittävät kuntarakennemuutokset ja metropolikuntayhtymä

Selvityshenkilöiden ehdottamassa toisessa vaihtoehdossa toteutettaisiin merkittäviä kuntarakennemuutoksia. Ne koskisivat kaikkia 14 kuntaa. Kuntajakoselvitysalueet muodostaisivat Helsinki Sipoon kanssa, Espoo Kauniaisten, Vihdin ja Kirkkonummen kanssa, Vantaa Keravan ja Tuusulan kanssa, Järvenpää Mäntsälän ja Pornaisten kanssa sekä Hyvinkää Nurmijärven kanssa. Myös osakuntaliitoksia selvitettäisiin.

Merkittävät liitokset eivät kuitenkaan riittäisi seudun kehityksen turvaamiseen. Yhteisten tehtävien hoitamiseksi perustettaisiin Helsingin liitto. Tämä tarkoittaisi Uudenmaan liiton, HSL:n ja HSY:n kuntayhtymien toimintojen järjestämistä uudelleen metropolikuntayhtymäksi. Lisäksi ehdotetaan sosiaalista asuntotuotantoa hoitavan liikelaitoksen perustamista.

Helsingin liitto vastaisi muun muassa metropoliseudun kilpailukyvyistä ja kehityksestä sekä yhdyskuntarakenteen suunnittelusta ja sillä olisi palveluiden koordinointiin liittyviä tehtäviä. Merkittävien tehtävistä olisi metropolikaavan laatiminen. Toisin kuin edellisessä vaihtoehdossa, seudulle ei valittaisi suorien vaalien kautta metropolivaltuustoa.

Suurkunnat ja sopimusyhteistyö

Suurten kuntien vaihtoehdossa Helsingin seudulle muodostettaisiin 13 kunnasta kaksi vahvaa kaupunkia. Vaihtoehdossa Helsinki, Espoo, Kauniainen, Vantaa, Sipoo ja Kirkkonummi muodostaisivat kuntajakoselvitysalueen. Toisen selvitysalueen muodostaisivat Hyvinkää, Järvenpää, Tuusula, Kerava, Nurmijärvi, Mäntsälä ja Pornainen. Viuhin kunta jäisi metropolialueen selvitysalueiden ulkopuolelle ja muodostaisi selvitysalueen Lohjan, Karkkilan, Siuntion ja Inkoon kanssa.

Tässä vaihtoehdossa kuntarakenne perustuu suurkuntiin, ja seudun kaupungeilla olisi sekä vastuu että riittävät voimavarat ja osaaminen metropolialueen kansainvälisen kilpailukyvyyn varmistamiseen. Suurkunnat vastaisivat yhtenä työssäkäyntialueena luontevasti maankäytön, asumisen ja liikenteen asioista, kaikkien palvelujen järjestämisestä sekä segregaatiokehityksen estämisestä. Vahvalle metropolihallinnolle ei olisi tarvetta, vaan yhteistyö perustuisi kaupunkien yhteiseen metropolikaavaan sekä kaupunkien ja valtion välisiin kasvu- ja aiesopimuksiin.

- Kohtuuhintaisten asuntojen puute ja alueellisen eriytymisen lisääntyminen ovat metropolialueemme keskeisiä ongelmia, joiden ratkaiseminen vaatii entistä tiiviimpää ja sitoutunutta yhteistyötä. Nyt on ratkaisujen aika, ja tämä selvitys antaa hyvän pohjan jatkokeskusteluille kuntien kanssa, painotti asunto- ja viestintäministeri Krista Kiuru julkistustilaisuudessa.

Esiselvitys pohjautuu hallituksen linjauksiin kuntauudistuksen jatkovalmistelusta metropolialueella. Tavoitteena on osana kuntauudistusta ja yhteistyössä alueen kuntien kanssa kartoittaa metropolialueen tulevat kuntajakoselvitysalueet sekä vaihtoehtoiset mallit metropolihallinnoksi yhteisen suunnittelun ja ohjauksen tueksi 28.2.2013 mennessä.

Esiselvitystä ohjaa 3.7.2012 asetettu johtoryhmä, jonka puheenjohtajana toimii hallinto- ja kuntaministeri Henna Virkkunen ja varapuheenjohtajana asunto- ja viestintäministeri Krista Kiuru.

Lisätietoja:

Selvityshenkilöt/Valtiovarainministeriö

Metropoliesiselvityksen projektipäällikkö Jarmo Asikainen puh. 050 409 7080
Selvityshenkilö Rolf Paqvalin puh. 045 209 2199
Selvityshenkilö Kirsi Mononen puh. 040 569 5511
Selvityshenkilö Pekka Myllyniemi puh. 050 308 0540
Selvityshenkilö Aija Tuimala puh. 050 342 3181
Selvityshenkilö Juhani Turunen puh. 050 577 3021

Valtiovarainministeriö

Ministeri Virkkusen erityisavustaja Laura Rissanen puh. 041 540 4505
Neuvotteleva virkamies Inga Nyholm puh. 040 760 5524

Ympäristöministeriö

Ministeri Kiurun erityisavustaja Kalervo Haverinen puh. 050 331 6914
Erityisasiantuntija Olli Maijala puh. 040 585 8792